

POMOĆNI LISTIĆ ZA UČITELJE

Napov lovac na opasnosti: drugi nastavni sat – intervencija i sprečavanje

Napo u... Rizičnom poslu

Rizični posao kratki je film o opasnostima i rizicima na radu te o potrebi procjene rizika i djelovanja u skladu s rezultatima kako bi mjesto rada postalo sigurnije i zdravije. Film govori o opasnostima i nekim od najčešćih rizika na radnom mjestu te potrebi da se: „zaustavimo, promislimo i djelujemo“.

Film pokušava objasniti razliku između opasnosti i rizika te načine kako ih ukloniti ili ublažiti kroz praktične situacije tako da dođe do boljeg razumijevanja onoga što znači „rizik“.

Procjena rizika

Naš je cilj postići što bolje razumijevanje procjene rizika i njegove važnosti u sprečavanju nesreća i ugrožavanja zdravlja na mjestu rada. Mi posebno želimo:

- objasniti razliku između opasnosti i rizika
- osigurati uvod u procjenu rizika
- primjerom pokazati na što mislimo
- osigurati most između teorije i prakse.

Zašto provesti procjenu rizika?

Procjena rizika jest temelj za uspješno upravljanje sigurnošću i zdravljem i ključ za smanjenje nesreća povezanih s radom i profesionalnih bolesti. Ako se dobro provodi, može poboljšati sigurnost i zdravlje na radu i samim time radnu učinkovitost općenito.

Što je to procjena rizika?

Procjena rizika je postupak vrednovanja rizika za sigurnost i zdravlje radnika od opasnosti na mjestu rada. To je sustavno ispitivanje svih aspekata rada koji uključuje:

- procjenu onoga što bi moglo uzrokovati ozljedu ili oštećenje
- ocjenu mogućnosti uklanjanja opasnosti te ako ona ne postoji
- utvrđivanje preventivnih ili zaštitnih mjera koje su uvedene ili bi ih trebalo uvesti za nadzor rizika.

Tipični rizici na mjestu rada(mnogi od njih prisutni su i kod kuće) jesu:

- električna struja
- požar
- alati, posebno oni za rezanje poput oštrica ili noževa
- strojevi
- poskliznuće, pad s ljestvi ili stepenica, pad s visine (npr. pad sa skele ili krova)
- promet (za vozila, vozače i pješake)
- mišićno-koštana oboljenja zbog rukovanja teškim teretima, izvijanja i okretanja, držanja (npr. rad pred zaslonom), ponavljanja istih pokreta (npr. na pokretnoj traci)

- kemikalije – neposredno oštećenje zbog udisanja, opekotina ili nadražene kože i dugoročne posljedice poput raka, dišnih oboljenja i alergija
- biološki rizici – bakterije, gljivice ili virusi, npr. u bolnicama, laboratorijima za medicinske analize, slabo održavanje klimatizacijskih uređaja
- buka, vibracije, lasersko zračenje, ionizirajuće zračenje, elektromagnetska polja, UV zrake itd.

Postoji niz epizoda iz različitih Napo filmova koje se mogu upotrijebiti za prikaz navedenih rizika. (tablica A)

Pristup od pet koraka za pravilnu procjenu rizika

Ovaj nastavni sat usmjeren je na tri završna koraka u procjeni rizika, odlučivanje o preventivnom djelovanju, poduzimanje mjera te praćenje i pregled. Druga dva prethodna koraka predstavljena su na prvom nastavnom satu Napovog lovca na opasnosti.

1. korak – Prepoznavanje opasnosti i onih koji su ugroženi i 2. korak – Procjena i određivanje prioriteta obuhvaćeni su prvim nastavnim satom Napovog lovca na opasnosti pod nazivom Prepoznavanje rizika i opasnosti.

3. korak – Odlučivanje o preventivnom djelovanju

Sljedeći je korak odlučiti o tome kako ukloniti rizike ili ih staviti pod nadzor. Prvo, razmislite o tome je li moguće ukloniti rizik.

Ako to nije moguće, kako se rizici mogu staviti pod nadzora da ne ugroze sigurnost i zdravlje onih koji su im izloženi. Prilikom sprečavanja i nadziranja rizika potrebno je uvažiti sljedeća opća načela:

- izbjegavanje rizika uklanjanjem opasnosti (npr. Napo uklanja ladicu koja predstavlja rizik od spoticanja u 1. epizodi „Oprez, opasnosti!“)
- zamjena opasnog neopasnim ili manje opasnim (npr. zamjena nadražujuće kemikalije nenadražujućom – pogledajte epizodu „Nadražujuća tvar!“ u „Napo filmu Opasnost: kemikalije!“)
- borba protiv rizika na njihovom izvoru (npr. prašina koja se stvara prilikom rezanja mramora ili kamena: problem se rješava namakanjem oštrice tijekom rezanja što sprečava stvaranje praha)
- primjena kolektivnih umjesto preventivnih mjera (ovo znači da ako se stvaraju pare ili isparavanja tijekom neke djelatnosti poput zavarivanja ili bojanja, nužno je ugraditi odgovarajuće usisne sustave umjesto pukog osiguravanja maski za disanje za radnike)
- prilagođavanje tehničkom napretku i promjeni informacija (ako novi stroj omogućuje izvođenje istog posla bez izlaganja radnika određenom riziku, npr. buci, prethodnu tehnologiju treba napustiti)
- pokušaj poboljšanja razine zaštite (ovo znači da je poboljšanje sigurnosti trajni postupak)

4. korak – Poduzimanje mjera

Sljedeći korak jest uspostava preventivnih i zaštitnih mjera. Važno je uključiti sve predmetne osobe i razviti plan navodeći:

- mjere koje se moraju provesti
- tko čini što i u kojem trenutku
- kada to treba završiti

Ključno je dati prednost svakom radu koji uklanja ili sprečava rizike.
(vidi 4. epizodu „Djelujte protiv rizika” u Napo filmu „Rizični posao”)

5. korak – Praćenje i pregled

Provođenje redovnih pregleda mora se obaviti kako bi se osigurala učinkovitost i provedba preventivnih i zaštitnih mjera te kako bi se prepoznali novi problemi. Procjena rizika mora se redovno revidirati ovisno o prirodi rizika, vjerojatnosti promjene u radnom postupku ili kao posljedica rezultata istrage nesreće koja se dogodila ili zamalo dogodila na radu. Procjena rizika nije jednom zauvijek obavljena aktivnost.

Evidencija procjene rizika

Procjena rizika mora se evidentirati. Takva evidencija može se koristiti kao temelj za:

- informiranje
- praćenje
- dokaze
- reviziju ako se promijene okolnosti.

Preporučujemo da evidentirate barem sljedeće podatke:

- ime i položaj osobe ili osoba koje provode ispitivanje
- prepoznate opasnosti i rizike
- skupine radnika kojima prijete određeni rizici
- nužne zaštitne mjere
- podatke o uvođenju mjera, ime odgovorne osobe i datum
- naknadno praćenje i reviziju, uključujući podatke i ljude koji su sudjelovali
- podatke o radnicima i njihovim predstavnicima koji su sudjelovali u procjeni rizika.

Uloge i odgovornosti

Važno je da radnici (ili u ovom slučaju učenici) sudjeluju u procjeni rizika tako da prepoznaju opasnosti i prijavljuju ih poslodavcima (u ovom slučaju učiteljima). Učenici znaju probleme i što se stvarno dogodilo kada izvode svoje zadatke ili aktivnosti pa bi stoga trebali biti uključeni u procjenu rizika. Njihovo praktično znanje također je potrebno za razvoj djelotvornih preventivnih mjera koje im mogu pomoći da zaštite sebe ili svoje školske kolege i svog učitelja.

Radnici (učenici) i/ili njihovi predstavnici imaju pravo/obvezu:

- sudjelovati u procjeni rizika
- upozoriti svog poslodavca (učitelja) o uočenim rizicima (vidi 7. epizodu „Anđeli sigurnosti” u Napo filmu „Odred za čistoću”) i ukazati na privremeno opasne situacije (vidi 1. epizodu „Važnost postavljanja znakova” u Napovim dogovorštinama),
- prijaviti sve promjene na mjestu rada (učionici) koje mogu utjecati na zdravlje i sigurnost,

- informirati se o rizicima za sigurnost i zdravlje te o mjerama koje su potrebne za uklanjanje ili umanjivanje tih rizika
- informirati se o preventivnim i zaštitnim mjerama koje je potrebno poduzeti
- surađivati kako bi pomogli poslodavcu (učitelju) osigurati sigurno radno (školsko) okruženje
- proći obuku/dobiti upute o mjerama koje je potrebno poduzeti
- naučiti sigurnosne postupke (vidi 2. epizodu „Pažnja, poslušajte” u Napo filmu „Sigurni početak” ili 4. epizodu „Sigurnosni plan” u Napo filmu „Odrad za čistoću”) te kako ih slijediti (vidi 2. epizodu „Zaključavanje” u Napo filmu: Sigurno održavanje ili 8. epizodu „Ružan san” u Napo filmu „Sigurnost na gradilištu”)
- pobrinuti se koliko je to moguće o svojoj sigurnosti i zdravlju te o sigurnosti i zdravlju drugih na koje utječe njihovo djelovanje (vidi 4. epizodu „Pripazite i na druge” u Napo filmu „Sigurni početak!”)
- ne improvizirati (vidi 6. epizodu „Improviziranje znači riskiranje” u Napovim dogodovštinama)
- biti oprezan (vidi 6. epizodu „Držite ih odvojeno” u Napovim dogodovštinama)
- koristiti osobnu zaštitnu opremu (ili OZO - poput maski, zaštitnih slušalica, kaciga itd.) ako je potrebna (vidi 1. epizodu „Štetno” u Napo - u „Opasnost: kemikalije!” ili 1. epizodu „Nepopravljivo” u Napo-u „Prekinite tu buku”)

Neka pitanja koja učenici mogu postaviti svom učitelju ili svojim roditeljima

- Kojim sam opasnostima i rizicima izložen?
- Hoću li i kada proći osposobljavanje iz zaštite na radu?
- Što moram poduzeti da bih se zaštitio?
- Što trebam učiniti u slučaju nužde?
- Kako prijavljujem nesreću, zdravstveni problem ili ako primijetim da nešto nije u redu?
- Što da učinim ako se ozlijedim?

Neke stvari koje možete reći svojim učenicima (studentima)

- Rizici se tiču i vas. Oni su usmjereni protiv vas!
- Svaka opasnost vas može sustići. Krokodil je uvijek spreman ugristi
- Zaustavite se, razmislite, djelujte (zaustavite se – crveno, razmislite – narančasto, djelujte – zeleno: svjetla na semaforu)
- Zašto zanemarujete opasnosti?
- Zašto se ponašate nesigurno?
- Opišite „Domino učinak” nesigurnih situacija, npr. događa se lanac negativnih događaja u kojem je prvobitni događaj ograničene važnosti potaknuo niz drugih nesreća koje su na kraju dovele do ozbiljnih posljedica (vidi 8. epizodu „Ružan san” u Napo - u „Sigurnost na gradilištu”)

Tablica A

Rizik	Film	Prizor
Prometne nesreće		
Udarac vozilom	Napo u... Sigurnost na gradilištu	6. Držite ih odvojeno
Žurba ili slaba koncentracija	Napo u... Odred za čistoću	1. Promjena plana
Umor ili žurba	Napo u ... Sigurno održavanje	5. U žurbi
Velika brzina i prikriveni rizici	Napo u... Rizični posao	5. Rizična kombinacija
Požar		
Požar	Napo u... Opasnost: kemikalije!	3. Zapaljivo
Požar	Priča o najboljim znakovima	2. Znak zabrane – Zabranjeno pušenje
Požar	Priča o najboljim znakovima	4. Znak za spašavanje – izlaz u slučaju nužde
Požar	Priča o najboljim znakovima	5. Znak za zaštitu od požara – aparat za gašenje požara
Električna struja		
Električna struja	Napo u: Sigurnost na... radu i izvan njega	Nastavak o Napu koji priprema rasvjetu za zabavu
Strojevi		
Strojevi	Napove dogodovštine	5. Prava zaštita u pravo vrijeme
Strojevi	Napo u... Rizični posao	1. Upozorenje na opasnosti
Buka		
Izlaganje buci	Prekinite tu buku	Cijeli film
Kemikalije		
Rizici od kemikalija	Napo u... Opasnost: kemikalije!	Cijeli film
Pokliznuća i padovi		
Rizik od pokliznuća	Napove dogodovštine	1. Zašto je važno postavljanje znakova?
Pad niz stepenice	Napove dogodovštine	2. Postavljanje znakova nije dovoljno
Pad niz stepenice	Napo u: Sigurnost na... radu i izvan njega	Isječak o Napu na stepenicama punim predmeta
Pad s visine	Napo u... Sigurnost na gradilištu	2. Nemoj pasti na to
Padajući predmeti	Napo u... Sigurnost na gradilištu	1. Sigurni građevinski radovi
Fizički rad		
Teški tereti	Napo u... Sigurnost na gradilištu	5. Udar groma
Teški tereti	Napo u... Smanjite opterećenje	3. Podijeli pa vladaj
Teški tereti	Napo u... Smanjite opterećenje	10. Drži me čvrsto
Teški tereti	Napo u... Smanjite opterećenje	6. Dvoboj
Loše držanje	Napo u... Smanjite opterećenje	5. Radikalna ergonomija
Loše držanje	Napo u... Smanjite opterećenje	8. Ne zaboravite se razgibati
Vibracije		
Vibracije	Napo u... Smanjite opterećenje	4. Loše vibracije

U drugom nastavnom satu Napovog lovca na opasnosti predstavlja se drugi dio Procjene rizika: Prepoznavanje rizika i opasnosti.

Ovo nastavno sredstvo pripremila je EU-OSHA u suradnji s konzorcijem Napo- HSE (UK), DGUV (Njemačka), INAIL (Italija), INRS (Francuska), SUVA (Švicarska) i AUVA (Austrija).

